

Despullant en Carles Belda

Agnès Toda i Bonet

Katalaneko lektorea / Lectora de catalán



Intervenció de Carles Belda al seminari «Els Països Catalans: la veu d'un poble a través de la seva música i la seva literatura més actuals», el 24 de març de 2009, organitzat pel lectorat de català a la Universitat del País Basc el curs 2008-2009

Laburpena

Herrialde Katalanetako soinu-jotzailerik onenetarikoa da Carles Belda, eta, neurri batean, Euskal Herriak harengan izan duen eraginari esker lortu du. Euskal trikitia gakoa da haren ibilbidea ulertzeko, askotan ezkututzen duen ideologiagatik kontuan izatea merezi duen ibilbidea; ideologia hori engaiatu dago Herrialde Katalanen etorkizun distiratsuarekin eta, autokudeaketatik abiaturik, tradizionala eta gaur egungoa uztartzen dituen musikarekin, zeinak jakinduriaz bat egiten baitu entzuleekin.

Gako-hitzak: Carles Belda; eskusoinua; trikitia; Herrialde Katalanak; Euskal Herria.

Resumen

Uno de los más grandes acordeonistas de los Països Catalans es Carles Belda, que lo haya conseguido es en parte gracias a la influencia que Euskal Herria ha ejercido sobre él, la *trikitixa* vasca es un elemento clave para entender su trayectoria, una trayectoria que merece ser tenida en cuenta por la ideología que a menudo esconde: una ideología políticamente comprometida con un futuro resplandeciente de los Països Catalans y con una música que parte de la autogestión y aúna lo más tradicional con lo más actual para conectar sabiamente con el público.

Palabras clave: Carles Belda, acordeón, *trikitixa*, Països Catalans, Euskal Herria.

Abstract

One of the most acclaimed accordionists of the Catalan regions is Carles Belda, whose achievements are partly due to the influence of the Basque Country. The Basque *trikitixa* is a key element in his musical career, a career which deserves special attention due to the ideology underpinning it: a firm political commitment to a shining future for the Catalan regions, and a music based on self-management which combines tradition with modernity in order to touch the hearts of all who hear it.

Key words: Carles Belda, accordion, *trikitixa*, Catalan Countries, the Basque Country.

1. INTRODUCCIÓ

Trobo interessant aprofitar aquesta revista per parlar d'algun vincle entre els dos països que es representen en mi: Euskal Herria¹, per ser el lloc en què aquesta revista apareix, i els Països Catalans, per ser la meva pàtria i la que em permet ser a Euskal Herria com a lectora de català. Afortunadament, els vincles entre una i altra nació són molts i des de molts punts de vista, però crec encertat parlar d'alguna cosa contemporània que ens permeti entendre què hi ha en aquests moments des de l'àmbit cultural; segur que podrien ser molts, malgrat tot, els temes a tocar, però crec que parlar d'en Carles Belda i el pont que amb ell es crea entre aquests dos territoris, permet obtenir-ne, si ve una

¹ Faré referència a Euskal Herria i no a País Basc, perquè quedi clar a quin àmbit territorial em refereixo i no hi pugui haver confusió.

visió molt concreta, també una connexió exitosa, com veurem, a través de Pomada i d'altres projectes, a la vegada que ens permet conèixer una mica millor una persona profundament humana, i una persona que permet abordar, en certa mesura, els valors nacionals des d'una i altra banda.

Els Països Catalans existim perquè existim els catalans, el català i la catalanitat; doncs bé, aquest n'és un cas concret que es vincula, a més, als bascos, al basc i al basquisme. Un bon exemple, d'aquest vincle i d'aquesta existència dels nostres països a través de nosaltres mateixos, el trobem en l'article «Quan morin els nostres morts» que en Carles Belda va publicar al seu blog el 9 d'abril del 2008 –que, a més, ens permet adonar-nos de la seva vàlua com a escriptor–:

Quan morin els nostres morts ja no serem res. Res més que una senyera a Perpinyà, una foguera a Alacant, un fuet de Vic, una coca de Fraga, una falla a València, un formatge de Maó, una ensaïmada de Mallorca, una samarreta del Barça o tabac andorrà.

Les nostres paraules ja no crearan cançons ni topònims. El nostre seny ja no sospesará les crisis diàries. La nostra rauxa ja no farà trontollar el món. Ja no serem res.

Quan un company sentimental d'en Boadella sigui el cap de cartell de la festa d'aniversari de la premsa musical aborigen ja no serem res. Quan els altres deixin de ser-ho ja no serem res.

A les muntanyes de Navarra la llengua del monstre ha lapidat vergonyosament un dels nostres morts, encara que ell no ho sabés. Afortunadament, els mots d'un savi bascó han salvat de la humiliació absoluta el cadàver, l'àngel que vetlla per la nostra existència. Gràcies savi. De tot cor.

M'has recordat les brases que resten de l'imperi, d'un imperi de seny i rauxa que quan passa l'oreig rebroten flamejants. I potser innocentment, m'has fet creure que els meus tan sols s'equivoquen, que no ho fan amb mala fe ni és que ja són l'altre.

2. ELS INICIS

En Carles Belda és de Sabadell, hi va néixer 16 de juliol del 1972. Amb una clara vocació musical, es va formar al conservatori on es va vincular amb la música clàssica i el piano. És el moment en què estava tocant en un grup punk que es deia Chanquete ha muerto en el qual tocava el baix. Que optés per l'acordió, en aquest context, és una qüestió una mica per casualitat una mica per visió de futur. L'acordió el va comprar un dia que als encants dels diumenges de Sabadell en va veure un, «un acordió Cid, de València, empaquetat

amb la marca New Phono, del carrer Ample de Barcelona»² era una peça vella que ell va saber arranjar. A més, però, va adonar-se que optar per aquest instrument li podia obrir més portes al mercat ja que aleshores l'acordió no era com un altre instrument que toca tanta gent, per tant, li donava més genuïnitat i particularitat; de mica en mica, però, l'acordió obtindrà una altra magnitud gràcies a Dusminguet i seran moltes les persones que s'hi interessaran, d'aquí, l'èxit de les trobades d'Arsèguel. En Carles Belda després d'aprendre'l a tocar sol es va apuntar al primer curs de l'Aula de Música Tradicional i Popular amb Francesc Marimon, que ja tenia com a referent –com, també, Joseba Tàpia– i que esdevindrà tot un mestre i molt més. Després també aprendrà a tocar la trikitixa a Euskal Herria amb l'Iker Goenaga. I més tard, ell mateix serà mestre d'acordió diatònic a l'Aula de Música Tradicional i Popular del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional, a l'escola La Xafigà de Muro del Comtat i impartirà cursos i tallers al Solc del Lluçanès, a la Fescat de Llivia (Cerdanya) i al Festival de Calaf (Alta Segarra).

Amb el primer grup que el toca és amb Blat Segat que aleshores compaginava amb la Txaranga Revoltosa³, «un intent de fer tex-mex copiant Kojón Prieto y los Huajolotes»⁴. Blat Segat li obre les portes al món del folk català i això vinculat al món més naïf de la Sèpia Verda –que, en paraules del mateix Carles Belda representa «la Catalunya ideal, llibertària, rica i plena, acolorida i pencaire, terrícola i somiadora; un caldo de cultiu de la nostra normalitat, la que els colonitzats i colons anomenen anormalitat (o frikisme); el punt de trobada de la cultura aborigen en molts quilòmetres a la rodona»⁵– és el que acabarà aportant-nos en Carles Belda que, de mica en mica, es va construint per arribar a ser el que és ara, amb una vocació acordionista total i les idees molt més clares, també des del punt de vista independentista, àmbit en el qual diu que és «un convers» perquè en provenir d'una família castellanoparlant –el seu pare és valencià, d'Agres (el Comtat), tot i que es va criar a Xàtiva (la Costera), i la seva mare és madrilenya, i sempre han parlat entre ells en castellà– és «una mica com els exfumadors»⁶.

² FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 55.

³ Altres grups de folk pels que passa en Carles són Correfolc, en què tocava el piano, i La Quadrilla.

⁴ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 55.

⁵ Segons una conversa mantinguda amb ell.

⁶ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 55. També en una conversa mantinguda amb ell manifesta que «els conversos som els pitjors».

L'acordió acabarà esdevenint com un allargament del seu cos, una part més d'ell mateix i demostrarà a tothora com en controla la música, com excel·leix en el seu maneig, *Enderrock* el col·loca en el número 1 dels nostres grans acordionistes; tenint en compte que l'acordió és un instrument molt autònom i que anirà sovint en solitari.

3. POMADA

Tot i formar part de diverses formacions musicals és evident que d'entre totes elles cal destacar el fenomen Pomada.

Pomada és una beguda de l'illa de Menorca composta per llimonada i Gin Xoriguer, formada per dos elements, com també eren dos els integrants de Pomada, els integrants pròpiament dits, perquè es podien deixar ajudar o acompanyar per amics i col·legues. Pomada, doncs, constava d'en Carles Belda i l'Helena Casas. L'Helena Casas és de Gràcia (Barcelona) i estava tocant rumba amb el grup Son de Gràcia, però també havia estat la cantant i arranjadora del grup a capel·la Quartet a Txapela. Ells es van conèixer a Bòsnia en un camp de treball solidari al qual tots dos van acudir i on l'única feina que van poder fer va ser, precisament, la de tocar i cantar, perquè hi havia més voluntaris que feina. Amb la tornada a casa l'improvisat duet, d'un format molt de trikitixa –només que en un altre ritme–, no es va desfer, sinó que va continuar tocant i va començar a compondre les seves pròpies cançons.

La cinta de casset que van treure: *Folklore Pomada*, autoeditat, 1998, «recollia la part de Pomada més instrumental, que va ser la de la primera etapa i que, després, volíem abocar d'alguna manera però en l'estadi en què estàvem, doncs, ja no tocava. Però allò són peces poc vestides i tocades amb tota cruesa»⁷. Comencen a tocar aquell any, però després el projecte anirà prenent més cos, més embranzida i un èxit total. Josep Vicent Frechina parla de «paradigma de la modernitat en el folk»⁸.

En Carles Belda creu que van confluïr moltes coses que van permetre fer de Pomada el que va ser i el que és: un fenomen de masses i un referent. Per una part hi ha el sorgiment dels casals i bars del rotllo, que van ser el seu àmbit d'actuació per antonomàsia; per una altra, el buit que, en certa manera hi havia, quant al rock català. La facilitat de contractar-los –alguna vegada havien dit

⁷ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 56.

⁸ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 57

que eren com uns Dusminguet de butxaca– i el caliu que generaven en les seves actuacions, a més, feia que ells conguessin tothom i que tothom els conegués a ells. D'aquí a omplir places senceres a les festes majors dels pobles, només hi havia un pas, ingent, però només un pas, i s'hi van trobar de ple, com sense voler-ho. I tot això en clau de Països Catalans –fet que ja es demostra que pretenen en el nom que es posen: una beguda típica de l'illa de Menorca, com s'ha dit–, ja que les seves actuacions no eren sol·licitades només al Principat, a la Catalunya estricta, sinó arreu del territori català. De la mateixa manera que la Pomada és un combinat, ells també ho eren, eren un combinat que donava el que la gent necessitava: festa i bon rotllo, un bon rotllo que partia de la seva actitud desacomplexada d'abocar-se i de veure el món, una actitud desacomplexada a l'hora de pujar dalt d'un escenari i pretendre, per damunt de tot, que la gent que estava allí, escoltant-los, s'ho passés bé, una actitud desacomplexada a l'hora de fer participar la gent de la seva música i un bon exemple d'això són els garrotins, un tipus de cançó improvisada el nom de la qual, segons sembla, prové de l'astúria *garrotinada*, cop de blat a l'era per desgranar-lo⁹; tot sense deixar de tocar de peus a terra i ser crítics, i essent tradicionals i moderns a la vegada. Aquest era l'autèntic combinat Pomada. I és d'aquesta manera que Pomada reconquesta la plaça a ritme de rumba i que, gràcies a la seva maleabilitat, podran oferir des d'un ball a un concert a una cercavila.

Amb *El disc 1* (2000, autoedició) de Pomada s'obté una versió més guerrer i més propera al ritme pop i a l'ambient dels concerts del grup i s'hi poden sentir, samplejades, fragments de cançons de Pau Riba, Quimi Portet, Batzac, Oriol Tramvia, Al Tall, Quico el Célio, el Noi i el Mut de Ferreries... i, fins i tot, un tall de la sintonia de dibuixos animats *Doraimon, el gat còsmic* o l'àvia de l'Helena cantant la cançó «Maria Mercè», tot gràcies a l'aportació de l'Oriol Casas i del Xavier Batllés. Hi havia un total de 17 cançons plenes de mestissatge i fusió, hi combinaven temes propis amb cançons populars o tradicionals. El nom del disc és un joc de paraules: «Abans teníem només la maqueta i ara tenim el *discu*»¹⁰, deia l'Helena. En Carles encara va més lluny: «Estem molt contents que aquest nom se'ns hagi acudit abans a nosaltres que

⁹ La tornada del garrotín que cantava Pomada era el següent:

«Al garrotín, al garrotan,
de la vera vera vera de Sant Joan;
al garrotin, al garrotan,
de la vera vera vera de Sant Joan.»

¹⁰ «Pomada – Mestissatge i autogestió», dins *Enderrock*, núm. 62, novembre del 2000, p. 10.

a Pau Riba, que és un gran crack buscant noms de disc.»¹¹ I, en relació a les lletres, amb elles evidencien un fort compromís ideològic: «Qualsevol cosa que facis és ideologia, encara que diguis que passes de tot»¹², opinava l'Helena. «Hi ha coses que tenim molt clares i una és Catalunya. Tenim un nom menorquí, hi ha una cobla i un dolçainer, al repertori hi ha cançons eivissenques, mallorquines... Per nosaltres no és cap problema tenir com a marc referencial la Catalunya plena»¹³, assegurava en Carles Belda, que en una altra ocasió explicava: «volem que la gent balli però que sigui conscient de les coses que passen»¹⁴. A més, van musicar una lletra del cantautor nord-català Gerard Jacquet, dues del poeta Enric Casasses i una altra de Pere Quart. I és precisament l'element ideològic el que els va empènyer a fer el disc de manera totalment autogestionada. *El disc 1*, amb tot aquest rerefons, ha esdevingut un dels discos més importants del folk català de tots els temps.

El disc 1 està dissenyat per Helena Casas:

El que volia transmetre amb el disseny de la portada era que el més important era dins i per això la funda és d'un cartró molt senzill, fins i tot amb impureses; per explicar què era el que hi havia dins, sobre el títol *El disc 1* de Pomada hi vaig posar aquell forat, a través del qual es veu el CD en si. És com dir «això és això». En aquell temps encara no remanava ordinadors (sóc de la vella escola, jo) i els meus amics de l'estudi Gambutzins em van ajudar en la part informàtica (encara m'han d'ajudar, de fet, tot i que ja no hi treballo directament). Com que ens considerem un grup senzill i d'estar per casa, amb el disseny gràfic també ho volem reflectir, i per això tot el que fem (web, samarreta, targetes, singles...) és molt manual i minimalista.¹⁵

El disseny li dona caràcter i la revista *Enderrock* col·loca el disc en el número 19 de les 50 millors portades dels 100 millors discos del rock i la cançó en català.

El revulsiu estava servit i *El disc 1* sorprenentment va arrasar, sorprenentment perquè es tractava d'una autoedició de la música composta amb la

¹¹ «Pomada – Mestissatge i autogestió», dins *Enderrock*, núm. 62, novembre del 2000, p. 10.

¹² «Pomada – Mestissatge i autogestió», dins *Enderrock*, núm. 62, novembre del 2000, p. 10.

¹³ «Pomada – Mestissatge i autogestió», dins *Enderrock*, núm. 62, novembre del 2000, p. 10.

¹⁴ VILARNAU, Joaquim: «La fusió catalana – Fills de Dusminguet i néts de la Dharma i La Trinca», dins *Enderrock*, núm. 68, maig del 2001, p. 31.

¹⁵ «Les 50 millor portades – Els 100 millors discos del rock i la cançó en català», dins *Enderrock*, núm. 11, 2004, p. 124.

producció de Xavier Batllés, sense més ànsia que la de donar a conèixer què feien, però tot amb molta modèstia, modèstia que no manllevava ni un bri de professionalitat. D'aquí que esdevingués el millor disc de l'any 2001, i que quedessin com a finalistes en quart lloc com a millor artista o grup del 2000¹⁶, en tercer lloc com al millor disc de folk del 2000, en segon lloc com a la millor cançó de folk del 2000, amb «Cançó d'amor», i en 14 lloc d'entre els 100 millors discos del rock i la cançó en català; això sempre segons els Premis Enderrock. La revista *Folc* –del Grup Enderrock–, de fet, fins i tot el regalava per subscriure-s'hi.

La cançó que es destaca en les 100 cançons més populars marcades per la revista *Enderrock* en el número 98 és «En Pere Gallerí», una música que va fer en Carles per al grup vocal Quartet a Txapela, en el qual cantava l'Helena, la lletra de la qual van fer tots dos anant cap al Priorat, el 1997, quan Pomada encara no existia. De la versió tradicional d'«El Pere Gallerí» ells només en salven dues frases de la tornada: «Que la mort, que la vi marxant, d'en Pere Gallerí». El seu Pere Gallerí és un Lluç, un amic de la Serra d'Almos (del Mas de Pena).

L'èxit amb tot plegat els va caure a les mans sense que això suposés una pèrdua de visió de l'autèntic esperit de Pomada, o de la seva manera d'entendre la música; sense que això suposés per a ells cap canvi de rumb; així, malgrat les temptatives d'entrar dins del món més comercial i deixar-se portar per una discogràfica, ells van voler seguir amb l'autoproducció i van mantenir, més o menys, el seu catxet. En Carles Belda ho explicava així:

Volem viure a un ritme natural. Les discogràfiques necessitem marcar uns altres ritmes per al seu negoci: has de treure un disc per Sant Jordi, no pots esperar-te més de no sé quants anys abans de treure el següent, tampoc no en pots treure dos de seguits... Tot això ens marcaria un pla que no ens ve de gust respectar. Volem fer el que el cos ens demani. *El disc 1* va ser una necessitat vital. Va arribar un punt en què teníem molt de material i l'haviem de publicar. Ara fem coses noves, anem fent gravacions, provant coses... Quan tinguem la necessitat vital de tornar a fer un disc, el gravarem.¹⁷

Esdevenen, juntament amb Dusminguet i d'altres, la demostració de l'explosió de l'ona *rumbamuffin*: la nova fusió catalana. De fet, per a ells, un dels referents ineludibles és, precisament, Dusminguet. Fins i tot la cançó

¹⁶ En cinquè lloc hi ha Mesclat.

¹⁷ VILARNAU, Joaquim: «Pomada - Rumbamuffin per ballar i pensar», dins *Enderrock*, núm. 68, maig 2001, p. 29.

amb «La princesa de la vainilla» els reten un petit homenatge. «Hem coincidit força i el rotllo musical que portem és proper»¹⁸, assenyalava en Carles Belda. Un altre referent clau era la Trinca, per la festa i el contingut de les lletres.

Les actuacions de Pomada també van arribar a Euskal Herria on connectaven bé amb la gent perquè en coneixen la llengua; les seves actuacions van ser diverses i sovint s'acompanyaven d'altres cantants bascos com el 30 de novembre del 2002 a Getxo que van tocar amb Tapia eta Leturia, un quartet guipuscoà, o el dia 8 de juny del 2005 a Pamplona amb els bertsolaris Maialen Lujanbio i Jexux Mari Irazu. A Euskal Herria, doncs, intercalaven el català i el basc per realitzar diàlegs i improvisacions, i poder, d'aquesta manera, també fer participar la gent.

Després va venir *El disquet de pomada* (2001, Gaztelupeko Hotsak¹⁹), que inclou tres peces d'*El disc 1* («Maria Mercè», «La rumba» i «Pere Gallerí»), segurament les més emblemàtiques), «Les cobles de Peirot» i un esplèndid «El garrotín» amb les cobles recitades per Enric Casasses i intervencions cantades d'en Titot. *El disquet* va quedar en setzè lloc dels Premis Enderrock de la crítica 2001, un 2001 en què en aquests premis van esdevenir el número 1 com a millor artista o grup, el número 1 com a millor disc de folk, el número 1 com a millor cançó de folk amb «En Pere Gallerí» i el número 4 com a millor videoclip, també per «En Pere Gallerí». I és que, després de triomfar amb *El disc 1*, en Carles Belda i l'Helena Casas tornaven a sorprendre amb *El disquet*, tot i contenir només quatre temes.

L'any 2002 sembla que Pomada, com Dusminguet, va decidir fer una aturada, en Carles Belda parlava de l'aturada com a necessària: «per oxigenar tot això. I després ja ho veurem»²⁰. La continuïtat del grup no s'assegura, però tampoc la seva dissolució. Però sembla que l'èxit no els ho va permetre perquè aquest 2002 Pomada va guanyar el primer premi del jurat i de la votació del públic del Festival Internacional Liet, a Frísia, una mena d'Eurovisió per a llengües minoritzades europees que inicialment va arrencar com a festival per reconèixer els millors intèrprets en frisó (llengua que es parla a Alemanya i a la costa septentrional dels Països Baixos), però que en l'edició d'aquest any va voler obrir-se a d'altres llengües europees. Hi van parti-

¹⁸ «Pomada – Mestissatge i autogestió», dins *Enderrock*, núm. 62, novembre 2000, p. 10.

¹⁹ Aquesta també serà la productora de Conxita perquè és amb qui enregistra *Amb lletra petita* (2006) i *Santa Rita, Santa Rita* (2008). I és un aspecte més que vincula Pomada i, per tant, Carles Belda amb Euskal Herria.

²⁰ «Pomada i Dusminguet. Vacances indefinides», dins *Enderrock*, núm. 74, desembre 2001, p. 8.

cipar grups bascos, bretons, caixubians, frisons, gal·lesos, irlandesos, sama i occitans, però van ser els catalans Pomada els que van presentar la proposta que el jurat –format per representants del sector musical de totes les nacions concursants– va considerar més interessant. El premi per a Pomada fou una estatueta i l'actuació al festival Oerol (a Frísia, Països Baixos), que es va celebrar entre l'11 i el 24 de juny. En Carles Belda i l'Helena Casas reconeixien: «sembla que no ens volen deixar descansar»²¹.

Encara el 2003 cuejava el projecte i en els Premis Enderrock 2004 per votació popular van rebre el premi al millor directe de folk 2003²². I el 2004 va ser quan van editar el casset *Folkore Pomada* (2004, Discs Calamar), que va sorgir d'un enregistrament fet el 1998 i que s'acreditava com a «Grup de Danses de Pomada. Folklore Valencià», apunt aquest últim clar gràcies a la part valenciana d'en Carles Belda que va furnir tantes cançons al grup, i el segon disc de Pomada: *CD 2.POM* (2004, en línia), cas en el qual el trencament amb el sistema capitalista és tal que el pengen a la xarxa (www.pomada.org) –un treball en relació al qual circulava el rumor que s'estava preparant i que es diria *btemes*– i així van desaparèixer de l'espai musical, així van abandonar aquesta bomba que havia estat Pomada, *in media res*. En aquest últim cas, *CD 2.POM*, l'apropament al vessant pop és claríssim, així com també l'allunyament de la gresca encomanadissa incipient, que aquí es converteix en reflexió i desolació. En Carles explica aquest final a la revista *Caramella*:

Ara tocarà dir ja la veritat: estàvem empenyats com unes mones, l'Helena i jo. I allò s'havia d'editar. Hi va haver un distanciament progressiu –jo aleshores ja vivia fora– i opinions contràries respecte al disc. Així que un dia vaig trucar al noi que ens duia la pàgina web i el dia que començava la tardor el vam penjar. La tipografia és la de la màquina d'escriure de l'Ajuntament de Zugaramurdi. L'Helena es va empenyar moltíssim perquè ho vaig fer sense dir-li. Però és que per tenir allà un disc mort, més valia fer-ho així.²³

En el *CD 2.POM* es respirava un altre tipus de música i un altre tipus d'enfocament vital, era molt més reflexiu i pessimista, en certa manera; però d'una qualitat excelsa tant en relació a la música com a les lletres, i això se'ls

²¹ «Pomada guanya el premi d'Eurovisió en llengües minoritzades», dins *Enderrock*, núm. 80, juny 2002, p. 10.

²² En segon lloc hi ha Mesclat.

²³ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 58.

ho reconeix perquè, altra vegada segons els Premis Enderrock, el *CD 2. POM* va esdevenir el número 1 quant a música folk del 2004 i la seva cançó «Plou» va quedar en el número 5 de la millor cançó folk del 2004.

Amb Pomada amb punt mort, hi ha un altre projecte que tenien entre mans amb més gent i que, prendrà una mica més de cos i que sempre tindran cuejant que és Ensaladilla So Insistent que neix amb la demanda de fer un *sound system* de garrotins a la sala Sidecar de Barcelona. Aquest *sound system* es converteix en so insistent gràcies a l'Helena i a la consciència que els *sound system* jamaicans si es copien tant estèticament com lingüística «culturalment és una aberració: significa ser el número cent en la llista d'imitadors i ajudar l'OTAN a colonitzar-nos»²⁴. Ensaladilla So Insistent, en canvi, en fa una adaptació a la cultura catalana i, sens dubte, la improvisació esdevé clau, ja sigui amb garrotins, nyacres, ximbomba, el tio Caliu... esdevé, com algú ho ha anomenat, «intel·ligència social». Amb Ensaladilla So Insistent, van treure *Ximbomba vallesana* (2003, autoedició)

4. UNA ALTRA ETAPA: MESCLAT

Fins fa poc en Carles Belda també formava part de Mesclat. Mesclat és una banda a cavall entre el folk i el rock, l'anomenat so barreja d'arrel catalana²⁵, que es va formar el 2000 i que té certs parentius amb Pomada, no per l'estil de música però sí per les lletres, perquè sovint també sorgeixen del repertori tradicional, tot i que també n'hi hagi de creació pròpia. Malgrat tot, aquella veu més sorneguera de Pomada aquí no hi és, aquí s'opta per un crit de país, de construcció d'un país que es vol i que no es té com es voldria, com ja feia en certa manera el cantant de Mesclat, Titot, amb els desapareguts Brams²⁶, tot i que de manera molt més contundent. També s'emparenta amb Pomada per una altra cosa, pel nom del grup, el mesclat és una beguda típica de Mallorca, n'hi ha dues varietats: el blanc (Palo²⁷ amb anís sec i dolç)

²⁴ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 59.

²⁵ Marcel Casellas anonema aquesta música «tall de rel» (VILARNAU, Joaquim: «Mesclat – La primera superbanda catalana», dins *Enderrock*, núm. 80, juny 2002, p. 27).

²⁶ Veg. TODA i BONET, Agnès: «Francesc Ribera Titot: la veu compromesa de la música catalana», dins PANYELLA, Ramon (ed.): *Actes del congrés internacional «La projecció social de l'escriptor en la literatura catalana contemporània»*. Ed. Punctum, Lleida, 2007, p. 649-661.

²⁷ El Palo, és un licor típic també de Mallorca. Està fet amb garrofa, genciana, cacau, vainilla, pell de llimona, coriandre, canyella, camamilla i nou moscada. Té un gust amargant.

i el negre (Palo amb anís sec), tot i que només el segon és típic de tota l'illa de Mallorca (el blanc ho és només del nord de l'illa). Per fer un mesclat cal posar dos glaçons i cobrir-los de Palo i la resta del got d'anís. El nom va sorgir d'un assaig en què en Titot en va portar una ampolla.

Els integrants del grup eren i són, a excepció d'en Carles Belda: Francesc Ribera *Titot* (cantant dels desapareguts Brams), Joan Reig (bateria d'Els Pets), David Rosell (veu i guitarra de Dept. i trompeta de Brams), Pep Toni Rúbio (xeremier de Música Nostra), Marcel Casellas (baixista del Marcel Casellas Sextet Folk) i en Carles Belda²⁸. Els integrants de Mesclat es caracteritzen per no tenir pèls a la llengua a l'hora de reivindicar la música i la independència per als Països Catalans. La idea va agafar cos un dia que en Carles Belda i en Titot van anar a veure en Joan Reig. En Carles va proposar afegir-hi en Marcel Casellas, el seu professor de música. Es pretenia aglutinar músics d'arreu dels Països Catalans. En Marcel Casellas va proposar en Pep Toni Rúbio i es va intentar aconseguir un membre del País Valencià, però no va ser possible, i es va contactar amb en David Rosell. El seu objectiu musical era agafar música tradicional i tocar-la amb ritmes contemporanis a partir de cançons pròpies i adaptacions del folklore dels Països Catalans o versions d'artistes que creien interessants reivindicar com Ovidi Montllor, Maria del Mar Bonet o Coses. Deien: «Volem fer música catalana en tots sentits; no només en català, sinó també pensada i parida aquí»²⁹. Quant, en concret, a en Carles Belda, en Joan Reig pensava que era el «més modern de concepte i d'idees»³⁰ i el veia com un dels «renovadors de la música popular catalana»³¹ per la feina feta amb Pomada. Hi coincidia en Titot, que volia destacar el seu «olfacte brutal per tot el que és nou i trencador»³². En David Rosell pensava que «ha aportat l'acordió a un nivell de rock»³³.

A final de gener del 2002 és quan apareix el seu primer disc, de títol homònim: *Mesclat* (2002, Discmedi). La barreja de músics del grup suposa

²⁸ Més tard s'hi integrarà, també, el violinista Joan Aguiar, *Juantxe*.

²⁹ VILARNAU, Joaquim: «Mesclat – La primera superbanda catalana», dins *Enderrock*, núm. 80, juny 2002, p. 27.

³⁰ VILARNAU, Joaquim: «Mesclat – La primera superbanda catalana», dins *Enderrock*, núm. 80, juny 2002, p. 29.

³¹ VILARNAU, Joaquim: «Mesclat – La primera superbanda catalana», dins *Enderrock*, núm. 80, juny 2002, p. 29.

³² VILARNAU, Joaquim: «Mesclat – La primera superbanda catalana», dins *Enderrock*, núm. 80, juny 2002, p. 29.

³³ VILARNAU, Joaquim: «Mesclat – La primera superbanda catalana», dins *Enderrock*, núm. 80, juny 2002, p. 29.

una interessant recepta folk-rock amb lletres revolucionàries. Amb aquest treball, Mesclat com, en certa manera, amb *El disc 1* feia Pomada, pretén arribar a l'exhibició de força que demostren en els seus directes. «Hem enfocat la gravació al voltant d'aquesta idea, i espero que s'hi reflecteixi», explica el cantant del grup Francesc Ribera *Titot*. En aquest 2002 esdevenen número 1 com a millor artista de folk, millor disc de folk, millor cançó de folk per «Com goses?» i millor directe/concert de folk.

Entre aquest primer disc i el segon hi ha Xera!, que era molt més que un concert de Mesclat, era un espectacle de més de tres hores que incloïa tota mena d'expressions artístiques. Els components de Mesclat van idear aquesta festa per un estiu que no tenien disc nou, i ho aprofitaven per fer una reivindicació de la cultura catalana. A part del concert s'hi incloïen representacions teatrals, lectures de poemes, músiques de gralla i instruments de doble canya, cançons d'autor o projeccions d'imatges. Es recuperava la paraula *xera* una paraula en desús que pot significar «festa» o «foc». El 2003 van quedar en el lloc número 19 dels premis de la crítica.

El segon disc que presenten és *Manilla* (2004, Discmedi) amb versions de Lluís Llach («No és això, companys»), de Francesc Pi de la Serra («El burgès»), amb lletra de Joan Oliver, entre d'altres. El 2004 queden en segon lloc com a millor artista folk, i primer lloc com a disc de folk per *Manilla* i millor directe.

Després encara vindrà *Cròniques Colonials* (2007, Discmedi) i va ser a mitja producció del tercer disc que va Carles Belda decidir moure's per una altra banda. I és que si el 2004 en Carles Belda ja deia que:

Ara és prioritari el nen que tinc en braços. Amb Pomada hem penjat el segon disc a la pàgina web, i ara fem una aturada perquè sóc al cul del món i estic aprenent un idioma (l'èuscar). Amb Ensaladilla tornarem a fer actuacions al nostre ritme i editarem un nou senzill. Serà un any selvàtic, tot (quant a música) a baixa intensitat.³⁴

Arriba un moment que s'adona que és hora d'optar per una altra cosa que li doni més llibertat i aposta per El Belda i el conjunt Badabadoc. Explica que: «també hi ha implicada l'edat, hi ha un moment que el cos et diu baixa el ritme.»³⁵ La nova formació, en canvi, se l'ha feta una mica a mida, a l'estil

³⁴ ALEGRET, Helena M.: «Mesclat – Borraxos de ritmes», dins *Enderrock*, núm. 108, octubre 2004, p. 31.

³⁵ Segons una conversa mantinguda amb ell.

de Pomada, perquè li sigui pràctic amb el fet de viure a Zugarramurdi, per poder-ho compaginar bé, malgrat la distància.

5. EL BELDA I EL CONJUNT BADABADOC

Aquest és el seu projecte més nou, que:

En el sentit de la festa i del moviment polític, és una conseqüència de Pomada. Diríem que Pomada tenia una part poètica que se l'ha quedada Conxita³⁶ i una part festiva que me l'he quedada jo. I, clar, jo em moc en el mateix medi que es movia Pomada, si fa no fa. Un medi que ha canviat: la xarxa d'ateneus i bars ha anat complementant-se, ha evolucionat. Però sí: era una història en principi per fer festa... i per posar-me psicòpata total amb l'imaginari col·lectiu català.³⁷

Es tracta d'un quartet que versiona en clau caribenya cançons catalanes molt conegudes. En Carles Belda n'explica el naixement: «Feia temps que amb el Marc Serrats i l'Èric Herrera teníem ganes de fer un grup per fer ballar amb cançons catalanes conegudes i interpretades a ritme caribeny. Quan em van demanar d'actuar al Rebrot 2006 vaig pensar que era el moment d'engegar-ho»³⁸. Amb tots tres en marxa faltava el quart integrant que al final va resultar ser Lo Pardal Roquer. Al seu blog, en un article del 15 d'octubre del 2008, «La quadratura del cercle», explica que tot resulta d'una proposta de Martí Ballús per al Rebrot de Berga en què va pensar que podia tirar endavant:

[...] un projecte que em voltava pel cap des de feia anys: un conjunt que reinterpretés per jamaicanes els èxits de la cançó pròpia. [...] La nostra intenció és la de sempre, fer una festeta i en aquest cas combinarem el tocar amb el punxar música, sota l'etiqueta de Gresca Modernista Aborigen. El concepte intenta reflectir una actitud avantguardista ben arrelada i el convenciment que la diversió és una arma de destrucció massiva.

Aquesta formació, doncs, es basa en la recuperació de les cançons més emblemàtiques de l'imaginari col·lectiu català a so caribeny de *reggae* i ska, per tal d'aconseguir fer que totes aquestes cançons –que la gent ja coneix–

³⁶ Aquesta és la formació que ara té a les mans Helena Casas.

³⁷ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 61.

³⁸ VILARNAU, Joaquim: «El Belda i el conjunt Badabadoc - A canvi d'una cançó...», dins *FOLC*, núm. 35, juliol-agost 2007, núm. 35, p. 22.

siguin ballables, i una voluntat clara i ferma de ser la contraproposta de les orquestres més genèriques i espanyolitzades de les festes majors, en pretenen ser el revulsiu sense que això els suposi cap impediment, al contrari, ells se senten segurs amb les seves propostes i pensen que cal superar cert espanyolisme recalçant que se'ns ha venut i se'ns ha introduït i encara perdura, com si no hi pogués haver cap alternativa, aquesta alternativa la plantegen ells sense cap tipus de complex.

En un principi pretenien tocar cançons populars catalanes sobre ritmes caribenys i amb cobla, però finalment van desestimar la idea de la cobla per qüestions pràctiques, perquè es volia afermar el projecte i, també, fer-lo factible econòmicament.

El tema d'utilitzar els ritmes caribenys vinculant-los a l'imaginari de la cançó catalana l'explica en aquests termes:

Als Països Catalans és un escàndol la quantitat de grups que hi ha de rumba, de ska, de *reggae*... són ritmes ja molt nostrats, no es té la impressió que ho ha importat ningú, però això des de sempre. El Xavier Cugat, per exemple, estava fent mambo fa 60 anys. La connexió amb Cuba va des del rom, fins als indians i allà es pot veure amb la quantitat d'escoles de música que han fundat els catalans.³⁹

Un dels fets que més sorprenen és que els seus discos només tenen dues cançons. Això, segons Belda, té dues explicacions: una d'estètica i una altra de pràctica. L'estètica és una qüestió generacional: «Nosaltres som nascuts als seixanta i ens recordem de quan hi havia singles. Fer discos curts amb dues cançons és reivindicar una època»⁴⁰. Pel que fa a la raó pràctica té més a veure amb la fugacitat dels èxits en la música actual: «Per experiència puc afirmar que per tenir feina, amb una cançó n'hi ha prou. No val la pena gastar-se molts diners per fer un disc llarg, perquè amb un sol tema es pot aconseguir el mateix efecte»⁴¹. A més, cal sumar-hi que des de fa un temps en Carles Belda viu a Navarra. Això dificulta l'encontre entre els components: «Vivim separats, i fer la gravació de dues cançons és molt més senzill que fer tot un llarga durada. Ells graven les bases en un sol dia i després vaig jo a acabar-lo.»⁴²

³⁹ Segons una conversa mantinguda amb ell.

⁴⁰ VILARNAU, Joaquim: «El Belda i el conjunt Badabadoc - A canvi d'una cançó...», dins *FOLC*, núm. 35, juliol-agost 2007, núm. 35, p. 22.

⁴¹ VILARNAU, Joaquim: «El Belda i el conjunt Badabadoc - A canvi d'una cançó...», dins *FOLC*, núm. 35, juliol-agost 2007, núm. 35, p. 22.

⁴² VILARNAU, Joaquim: «El Belda i el conjunt Badabadoc - A canvi d'una cançó...», dins *FOLC*, núm. 35, juliol-agost 2007, núm. 35, p. 22.

La llarga durada és una ruïna artística. Venint de la cançó on hem anat a petar? Al mp3. Els discos conceptuals són dels anys seixanta. Això és un altre estadi. I la gent està fent reculls de cançons com a pretesos discos conceptuals; i hi ha gent que se'n surt i hi ha gent que no i laeshores és una pallissa. [...] Fer un disc ara és una ruïna i una cremada humana... per vendre'n quants? Si fem un senzill, s'hi reflecteix més el tarannà del grup i, a més, per gravar-lo no hi ha cap problema: ho pots fer en un cap de setmana.⁴³

De moment tenen quatre CD senzills, n'han tret un cada any, Carles Belda diu que «és un regal que ens fem nosaltres periòdicament»⁴⁴: «L'Empordà» / «La Vall del Riu Vermell» (2006, autoedició), «Boig per tu» / «La catximba (els rostolls d'Angelina)» (2007, autoedició), «Aquesta nit» / «Al vent» (2008, autoedició) i «Rosó» / «Plou» (2008, autoedició).

Malgrat tot tenen entre mans un nou projecte sobre l'obra de Francesc Pujols que, per la mateixa naturalesa del projecte, haurà de ser de llarga durada i el volen editar en disc de vinil de deu polzades. Aquest projecte l'explica així:

Nosaltres som lectors de Francesc Pujols per la mateixa raó que escoltem la Núria Feliu. No sabem qui som! La catalanitat és molt desesperant. Quan et poses a gratar hi ha aquell agredolç... El goig de descobrir coses i la frustració d'haver trigat tant en descobrir-les. Doncs bé: hi ha un concepte del Francesc Pujols que ens agrada molt que és l'escala de la vida; depenent del grau de separació entre matèria i esperit hi ha cinc escalons: el vegetal, el protozooic, l'animal, l'humà i l'angèlic. I això ho volem explicar.⁴⁵

En aquest projecte es pretén recuperar aquella cobla que havia quedat aparcada en un primer moment i es pretén donar una estètica wagneriana: «Wagner és un ingredient essencial perquè la relació de Catalunya amb Wagner és molt forta: és el primer lloc del món, per exemple, on es va fer una representació seua després de mort.»⁴⁶

Un altre dels fets sorprenents és que els CD-singles no es venen. Qui els vulgui adquirir ha d'anar a parlar amb algú del grup i fer-los una proposta

⁴³ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 61.

⁴⁴ Segons una conversa mantinguda amb ell.

⁴⁵ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 61-62.

⁴⁶ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 62.

d'intercanvi. També hi ha dos motius per explicar la decisió. El primer és romàntic i evoca la filosofia de vida de Xesco Boix, que se sintetitza en la famosa frase: «El que no es paga amb diners, es paga amb dinars». El segon té a veure amb la gestió dels drets de les cançons:

No estic a favor de la SGAE, però treballem amb cançons d'altres persones que no tenen per què compartir aquest punt de vista. Per això no volem que els discos generin diners. A més, això ens apropa al públic i ens permet aconseguir coses que no tenen preu. Per exemple, a Mallorca ens van donar una sobrassada [...] i olives de collita pròpia. També ens han donat oli, vi i fins i tot una col·lecció de targetes de restaurants.⁴⁷

Aquest projecte compta, altra vegada, amb l'autoedició i l'autogestió o l'autodistribució que, com es veu, és una manera alternativa de concebre la música, una manera més casolana i més humana d'establir connexions i complicitats amb la gent de l'entorn, perquè el disc es distribueix de tu a tu. A part, però, ells ho justifiquen perquè les cançons que canten les recuperen d'altres cantants. A més, però, en aquest cas es compta amb un apunt especial, els CD no es ven, s'intercanvien. Si algú en vol algun no li calen diners, li cal alguna altra aportació més genuïna. «Es desactiva el caler –diu en Carles Belda– que és un exercici sa. No canvia res, però fer-ho durant uns minuts et dóna una molt bona perspectiva d'on som»⁴⁸ i ho exemplifica: «Mira aquesta sobrassada [*la treu d'una butxaca de la caçadora*] me l'ha portat un tio a qui li vaig regalar el disc: això val molt més que els diners.»⁴⁹

L'autogestió que havia començat a fer forat amb Pomada, per tant, no deixarà de fer-ho en els seus diferents projectes, d'aquesta manera ell entén que pot rendibilitzar més el seu treball, i treu importància al fet genuí ja que, amb molta modèstia, diu que: «Quan tu estàs al centre de Barcelona i hi ha un guitarrista que està venent el seu disc, està fent exactament el mateix i ningú ho mitifica.»⁵⁰ Només entén que, en el cas de Pomada, el que va ser sorprenent és que algú que es mogué així de sobte sortís per TV3 i que hi ha hagut altres cantants catalans que també han fet una cosa similar, com el

⁴⁷ VILARNAU, Joaquim: «El Belda i el conjunt Badabadoc - A canvi d'una cançó...», dins *FOLC*, núm. 35, juliol-agost 2007, núm. 35, p. 22.

⁴⁸ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 61.

⁴⁹ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 61.

⁵⁰ Segons una conversa mantinguda amb ell.

Pascal Comelade i el Víctor Nubla que van treure un disc d'edició limitada i el van subhastar per Internet.

6. EL CARLES BELDA MÉS ÍNTIM

Tot i que sempre, perquè ja és una cosa que va vinculada amb l'instrument, hi ha hagut la part més solitària d'en Carles Belda, un Carles Belda que es brinda amb tota la seva força i tota la seva nuesa, armat només amb el acordió, no serà fins al 2006 amb el *Disc blanc* (2006, autoedició) que treu un disc ell sol. Són peces que vincula al casset de Pomada. «Per mantenir aquest punt d'autonomia que et dona l'acordió, i també una mica per fer-te un repte com a música, a més del vessant públic, col·lectiva, has de cultivar també una mica el teu domini més íntim.»⁵¹ El *Disc blanc*, deia, representava:

[...] treure coses de dins, empaquetar-les i dir: mira al que li estigui bé, que ho tingui. Després em vaig inventar una història per presentar-lo lligant-ho amb el tema gastronòmic *–[tocant en alguns bars i restaurants una cançó per cada plat d'u menú degustació, n.d.e.]–*, més que res per vendre'!! De tota manera hi ha una mica de trampa, perquè en els altres discos que he gravat sol també estic jo només allà i encara que siguin de temes ballables... molts tenen una història personal a dintre: la «Jota de Xàtiva», que em va passar Josemi [Sánchez], la canta la meua tieta, per exemple i això està present quan ho toques. Potser varia la proporció en què t'expresses cap enfora o cap endins, però al final hi ha un home sol amb una màquina: per poc que vulguis sempre serà una mica íntim i personal.⁵²

I encara:

El *Disc blanc* per mi és agafar i despullar-te davant del mirall. És aquell dia que dius: o quan estic en boles, m'accepto i m'agrado o no faré res a la vida. Encara no puc aguantar-lo jo... Però l'he fet i sé que tinc la meua foto en boles. Va haver un moment molt important per mi en la gravació: mai estava content... que si el tempo, que si no sé què. I vaig dir: prou. No pot ser que estigues buscant eternament una cosa que et penses que ets i en realitat no ho ets. En

⁵¹ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 56.

⁵² FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 56.

situacions de tanta cruesa en les gravacions et pots transformar en anorèxic. I l'edició és una arma perillosíssima...⁵³

El següent disc en solitari el va treure el 2008, es tracta del directe *Ball al diatònic 2* (2008, autoedició), en homenatge a Francesc Marimon que és qui havia tret el *Ball al diatònic*. De fet, Francesc Marimon pretenia que el nom del disc fos més gràfic i descriptiu: El Belda a la Plaça del Rei o una cosa similar, però en Carles Belda ho tenia clar, perquè així demostrava el mestratge, demostrava què havia estat per a ell aquell *Ball al diatònic*. En aquest disc ens ofereix el seu vessant més públic, d'animador de balls populars.

Francesc Marimon, des del blog: Ai que em ballo! (aiquemballo.blog.pangea.org), ho explica així:

El noi [Carles Belda] viu a Zugarramurdi, tocant a Hendaia (Mar Cantàbric, Iparralde o País Basc francès). Per venir aquí ha de pujar un port pireneic fins a Elizondo, un altre més alt fins a Lantz, i un tercer fins a Iruñea (Pamplona). Han sigut 80 Km de corbes o una hora i mitja si no hi ha camions. D'Iruñea tira avall, passant per Barasorain, Tafalla, Kaparrosos, etc, i arriba a l'Ebre a nivell de Tudela, havent fet 100 Km més per un camí no tan abrupte (i trigant una altra hora i mitja si hi ha bona visibilitat). Allà al país de La Rioja suposo que agafa l'autopista i s'empassa els 90 Km fins a Saragossa amb menys d'una hora (només parant als peatges, perquè a les àrees de servei no hi ha vi català). Després venen el Monegros, pesadets, 150 Km i una altra hora i mitja fins que veus Lleida, que ja és a 170 Km i a més de dues hores de la Plaça del Rei. Total? 600 Km i 8 h si només para una vegada a orinar.

El dia 8.6.07 arribà cansat de tant d'asfalt, de tants paisatges i pensaments; prengué una cervesa, un entrepà, i tocà i tocà ell solet per la gent de la plaça i pels vuit microfons que se li menjaven les notes, les frases, les cançons. Pogué aixecar-se de la cadira i anar a fer un tomb, el xaval aguanta, se'n va anar a dormir, dic jo, i de bon matí, se'n tornà fent el mateix recorregut però cap amunt. Al vespre deuria arribar, no sé com deuria arribar, ni quina cara feia quan el reberen la dona i els fills que l'esperaven.

El Josep Vinyoles, el veterà sonoritzador d'Esplugues de Llobregat, ha netejat pacientment tots els sorolls sobers, ha equilibrat la gravació dels vuit micros i ha aconseguit fer un CD històric, *El Belda a la Plaça del Rei*. Però l'acordionista, bastant tossut amb les seves coses, li ha posat de nom *Ball al diatònic 2* en recordança d'un altra CD del mateix nom que li havia descobert

⁵³ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 56.

el món. Ha volgut fer un ball variat amb un diatònic de dues files; hi ha posat l'ànima (viatgera).

Això, en Francesc Marimon ho escrivia el 24 d'octubre del 2008 perquè en Carles aquell dia hi va tornar a tocar, a la Plaça del Rei, apostant per aquell espai i aquella gent que, d'altra banda, ben poc suport reben per parts dels mitjans de comunicació i institucional, fet que resulta massa habitual en el nostre, massa sovint, desemparat país. El concert de l'enregistrament, però, va ser el 8 de juny del 2007.

7. BASTINT PONTS ENTRE EUSKAL HERRIA I ELS PAÏSOS CATALANS

El vincle amb Euskal Herria li ve –com ja s'ha dit i s'ha pogut anar comprovant– de l'acordió, per desplaçar-s'hi a aprendre a tocar la trikitixa i per estar en contacte amb persones que la toquen. Ara, des de fa alguns anys, a més, viu a Zugarramurdi, perquè té companya i fills bascos, fet que, sens dubte, li ofereix una perspectiva de país que abans no tenia, per això, per exemple, explica que toca «Boig per tu» amb El Belda i el conjunt Badabadoc:

No ho hagués fet si no visqués al País Basc. La terra es veu des de la lluna. És una qüestió d'evolució política i de que el medi en el qual et mous també evoluciona. Pomada, si haguéssim sortit cinc anys abans ens haguéssim menjat els mocs ben menjats... I amb això igual. Ara hi ha un estat polític i psicològic d'una certa tendència a l'autoestima.

El distanciament ofereix un altre punt de vista, tot i que, això sí, hi ha la distància pel mig i això es tradueix en hores de viatge per mantenir-s'hi connectat.⁵⁴

A Euskal Herria ha après el basc i, tot i no patir en cap moment la basquitis tan usual en els catalans, el fet de viure a Navarra li ha permès col·laborar amb Trikiçio amb el disc *Eusk-cat* (2008), que inclou la traducció al basc de «Maria Mercè», fent-ne les adaptacions al català i cantant en algun tema; també ha adaptat al català cançons de Ken Zazpi, amb el grup Damba hi ha cantat una cançó juntament amb en Joan Garriga i ha col·laborat, entre d'altres, amb el grup Kuxkuxtu, un grup de xaranga que té una versió de

⁵⁴ FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 61.

l'«Estaca» en què la primera estrofa és en català, la segona en basc i la tercera en cors, i ell canta la primera estrofa. Ha treballat, també, amb Javi P3z en la banda sonora de la comèdia *Aupa Etxebeste!* (2005) i en la sèrie televisiva *Brinkola*, i ha col·laborat en el projecte Herrikojak, entre moltes d'altres coses, entre les quals s'inclouen classes de música.

Que amb ell s'aglutinen l'amor per les dues pàtries es veu, per exemple, en el sentiment que li desperta la mort d'un dels grans, del gran, músic basc: Mikel Laboa. Aquest és el poema que li va dedicar al seu blog, el diumenge 7 d'abril del 2008, quan escampaven les seves cendres per Agina (Lesaka), «Amic Mikel Laboa oval»:

| | | |
|---------------------|-----------------------|----------------------|
| Amic Mikel | l'evolució | reculls la neu |
| Laboa oval | revolució. | per fer un niu |
| mossèn pagà | Laboa oval. | tan vell com nou. |
| del rif naïf. | Un bolet menut, | M'ho dons? Ho prenc. |
| Ets riu que riu | un avalot d'un minut. | Nuo el farcell, |
| turó aturat | “De dintre l'ou | segueixo avant. |
| i boca que | en surt un bou, | Amic Mikel |
| no s'equivoca. | rumia, cou, | Laboa oval |
| Destral astral | allò que fou | mossèn dadà |
| que esquerdada | i encara es mou. | del so ancestral. |
| dreta | De cop, és nou | Amb tu el camí |
| que esquerdada | el que ix del pou. | és menys feixuc. |
| esquerra. | I sense sou | Què hi fa un marcià |
| Que mai l'esguerra. | i amb ferro tou | damunt un ruc? |
| Guitarra rara | vet aquí el xou” | |
| armada mandra, | Damunt ta nau | |

I és que al seu blog és on deixa patent la seva estima per la terra: blocs. mesvilaweb.cat/belda i l'evolució que ha suposat al llarg del temps, per això sense complexos ens revela amb «Vine a la festa!» (16 d'abril del 2008) que hi havia hagut un moment del seu passat en què les coses les veia certament diferents, en més clau espanyola i, per això, pot aconsellar-nos «que no caiguen en el parany de l'espanyolitat com a medi (no necessàriament com a contingut) i que gaudiu de la catalanitat que ens envolta cos a cos. [...] Tot ben senzill.»

En aquest sentit, també al seu blog, el 4 de gener del 2007, explica que en ell: «Lluiten dos impulsos. D'una banda el de “tant me fot” i de l'altra el de “si no ho faig jo qui ho ha de fer?” Una batalla gairebé contínua entre el que em roti i el que cal fer.»

En realitat, però, com en la seva música, és en l'actitud que es demostra aquest amor ingent per les seves dues pàtries, un amor que el fa ser poc tolerant amb els que no el respecten, amb els que no respecten l'existència d'aquestes dues pàtries i el seu correcte desenvolupament com a tals.

7. ALTRES

Les col·laboracions d'en Carles Belda enllà o ençà han estat constants⁵⁵ i, a part del que ja s'ha dit, ha fet coses més institucionals com *L'acordió. Un món de sons* (2001, TVC) o *50 partitures per a acordió diatònic* (2007, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació de la Generalitat de Catalunya).

A més, per destacar, només una de les seves altres facetes és un dels fundadors del FONA, un festival de música electrònica i experimental aborigen que s'organita des del 2004 al GER de Ribes. El nom del festival sorgeix com a rèplica del Sónar fent referència als històrics foners, que tan importants són per a la història de les illes Balears⁵⁶, per exemple.

Evidentment encara hi ha molt més Carles Belda per despullar, per descobrir cara a cara o entre bambalines, tant és, perquè ell és com és davant i darrere, ell és com és amb tota naturalitat, per això no se n'amaga, perquè a més té clar qui és i què vol ser i obra amb conseqüència. Gràcies Carles.

8. CONCLUSIONS

Sempre connectat amb la música i sempre, o com a mínim, sempre a partir d'un cert moment, de la música catalana més innovadora, però també més tradicional, en Carles Belda representa la unió entre el passat i el futur de la nostra música, de la música catalana, de la mateixa manera que crea ponts de connexió entre els dos països en què està connectat: Euskal Herria, per una banda, on viu; els Països Catalans, d'on és i on es desenvolupa musicalment. Mostra tot un estil de vida i una manera d'entendre les coses que

⁵⁵ Veg.: FRECHINA, Josep Vicent: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 65.

⁵⁶ De fet, segons el mallorquí Joan Nadal Cañellas, expert en llengües antigues, el mot *baleare* en l'antic idioma púnic significa «foner». Sigui com sigui, aquest fet torna a demostrar la visió en clau de Països Catalans de Carles Belda o d'allò en què es vincula. Casualitat o no, *pomada*, *mesclat* i *foner*, vénen tots de les illes.

l'aboca sempre a l'autogestió com a estil més humà d'entendre-ho i de viure-ho tot, amb una clara superació d'un autoodi que sovint els catalans utilitzem com a pedres que ens tirem sobre la nostra pròpia teulada, malgrat que després lamentem l'estat ruïnós en què ha quedat l'edifici; aquesta superació la podem veure clarament en un altre dels articles del seu blog –aquest ja, l'últim que incorpore, perquè amb ell acabo– «“Ets part del problema o de la solució” RAF» (9 de març del 2007):

Aquesta sentència, gairebé ja convertida en dita popular, és tan contundent com certa. I es pot aplicar a molts camps. Per exemple al de la música.

Un artista pot decidir estar a les files dels vencedors o dels vençuts. Cantar en una llengua opressora o oprimida. Fer els negocis a un mercat legitimat per la destrucció, la sang i el fetge i la neteja ètnica o bé fer-los a un mercat agredit, necessitat i bloquejat.

Amb tot, hi ha barrufs. El que fa feina gràcies als cadàvers dels imperis pot anar de *progre* i caure molt bé a força gent. I també hi ha realitats invisibles. El que fa feina gràcies als supervivents de les matances pot ser prou enginyós i bo com per desbloquejar, alimentar i defensar un mercat.

De sobte, se m'acuden un parell de noms. Aquells que a un número del *Folc* força recent compartien portada amb una presència prou diferent. El que tenia la foto, era «l'artista català més internacional». Internacional? Recordeu el «300 millones»? A quins països que no hagin patit la brutalitat castellana és conegut aquest «noi»? L'altre, el dels «11 milions» té una cançó que bascos, polonesos i corsos se senten seva. Sense passar per vies sanguinàries. Aleshores, qui és part del problema i qui de la solució? I qui és realment el més internacional?

Pd: ja hi conto que en Jaume I tampoc no entrava sempre als *puestos* picant a la porta, però la magnitud de la tragèdia i la persistència dels tarannàs imperials són ben diferents.

9. BIBLIOGRAFIA

Enderrock (tots els números editats fins ara)

Folc (tots els números)

FRECHINA, JOSEP VICENT: «Carles Belda: raó i emoció» dins *Caramella. Revista de música i cultura popular*, núm. 20, gener-juny 2009, p. 54-65.

10. FONTS ORALS

Converses mantingudes amb Carles Belda al llarg del curs 2008-2009.

11. DISCOGRAFIA

- Carles Belda: *Disc blanc* (2006, autoedició)
—— *Ball al diatònic 2* (2008, autoedició)
Ensaladilla So Insistent: *Ximbomba vallesana* (2003, autoedició)
Mesclat: *Mesclat* (2002, Discmedi)
—— *Manilla* (2004, Discmedi)
—— *Cròniques Colonials* (2007, Discmedi)
Pomada: *El disc 1* (2000, autoedició)
—— *El disquet de pomada* (2001, Gaztelupeko Hotsak)
—— *Folklore Pomada* (2004, Discs Calamar)
—— *CD 2.POM* (2004, en línia)